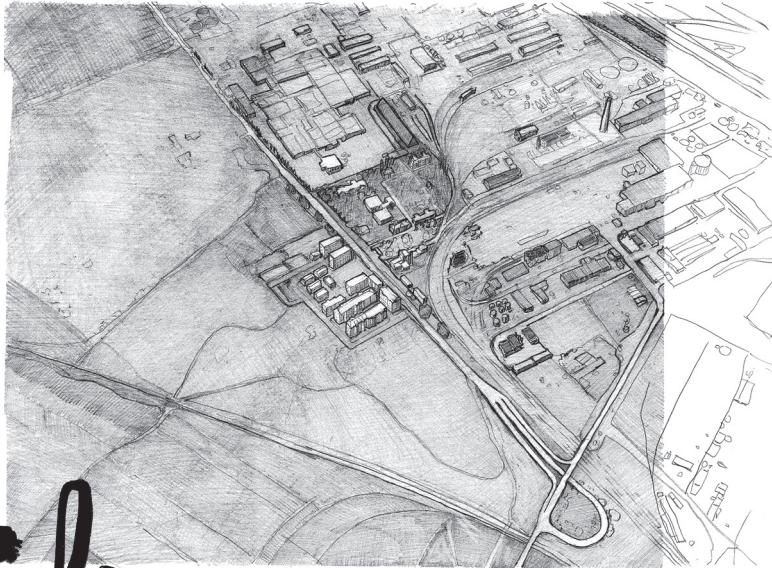

strada

nr. 2

*locuințele sociale:
de la nevoie la drept*

Perspectivă str. Polonă

locuințele sociale: de la nevoie la drept

Oamenii fără adăpost trăiesc într-o stare continuă de criză. Umilințele și dificultățile zilnice pe care trebuie să le îndure sunt aproape de nedescris, oricât de mult am fi încercat noi să facem acest lucru în primul număr al revistei. De asemenea, este tragică și situația în care se găsesc oamenii care locuiesc precar; o parte dintre aceștia ajung în cele din urmă să se numere printre oamenii fără adăpost. Iar soluțiile propuse pentru ajutorarea oamenilor fără adăpost și a celor cu situație locativă incertă nu au făcut decât să le înrăutățească situația. Dereglementarea pieței și transformarea locuirii – a unei necesități cruciale pentru supraviețuire – într-o marfă cu același statut pe piață ca o pungă de pufoleți este o tragedie care a aruncat, la nivel global, milioane de oameni în stradă și sute de milioane în disperare.

Una dintre consecințele negative ale încrederii în piață ca panaceu la toate problemele vietii se observă prin încercarea fără precedent de a-i ascunde eșecurile. Oamenii fără adăpost sunt alungați din centrul orașului prin forță fizică, iar oamenii săraci sunt alungați prin gentrificare și mutarea locuințelor sociale la „periferia periferiei”.

Acest număr este dedicat celor care locuiesc pe strada Polonă din Timișoara. Primele locuințe au apărut aici ca locuințe de serviciu, legate de existența Fabricii de Zahăr și ulterior a Fabricii Comtim. Cazuri similare se întâlnesc în multe alte orașe – este și cazul comunității din cartierul Mondial-Bocșei din Lugoj, comunitate strâns legată de fosta fabrică de cărămidă Mushong. Privatizarea acestor întreprinderi i-a afectat pe acești oameni într-un mod direct și brutal, de la întreruperea utilităților până la situația în care se află în prezent cei din Lugoj, aceea de a risca să fie evacuați. În plus, aceste comunități rămân izolate de restul orașului prin distanță, infrastructură, transport, etc. Este inadmisibil ca acești copii să aștepte zilnic în frig sau în căldură autobuzele care nu ajung la timp sau care sunt insuficiente.

situatia locuintelor sociale din Timisoara

{ accesul liber și neîngăditat la locuință
este un drept al fiecărui cetățean
(legea locuinței 114 / 1996)

La sfârșitul anului 2014, pe liste primăriei Timișoara pentru atribuirea unei locuințe din fondul locativ de stat se aflau **6000 de persoane**, din care: 1859 de tineri căsătoriți, 338 de persoane crescute în orfelinate, 230 de pensionari, 842 de evacuați și 2809 de cazuri sociale, multe din aceste cereri datând încă din 1990.

La vremea respectivă, primarul Nicolae Robu spunea că până la sfârșitul anului 2015, municipalitatea va face „curătenie” pe liste de locuințe sociale. În ce a constat mai exact această aşa numită curătenie? Mai întâi, primăria a adoptat noi criterii de acces la locuințele sociale, după care a reanalizat dosarele, și motivând că marea majoritate nu se mai încadrează în cerințele impuse de lege, a eliminat de pe liste inițiale un procent de aproximativ 90% din aceste persoane, ajungându-se astfel la o listă de aproximativ **500 cereri**.

În anul 2017, numărul solicitanților înscriși pe cele două liste de priorități (lista cazurilor sociale și lista persoanelor evacuate sau care urmează a fi evacuate din imobile retrocedate în natură foștilor proprietari) este de **547**, numărul locuințelor sociale din Municipiul Timișoara fiind de doar **273 apartamente**.

{ locuința socială - se atrbuie cu chirie
subvenționată unei persoane sau familii cu
situație economică ce nu le permite cumpărarea
sau închirierea unei locuințe în condițiile
pietei (conform legii locuinței 114 / 1996)

criterii de acces la locuințe și criterii pentru lista de priorități

Criterii de acces la locuință

Conform H.C.L.M.T. nr. 37/2016 și 38/2016, au acces la locuință socială, în vederea închirierii, persoanele sau familiile cu un venit mediu net lunar pe persoană, realizat în ultimele 12 luni, sub nivelul salariului mediu pe economie. Cerința de a avea în prealabil domiciliul în municipiul Timișoara poate reprezenta un impediment serios pentru muncitorii veniți din zone rurale sărăce sau pentru persoanele fără adăpost. Accesul la locuință socială este interzis persoanelor care au beneficiat în trecut de o astfel de locuință, asupra căreia au pierdut drepturile locative din proprie culpă, respectiv persoanelor care au ocupat în trecut în mod abuziv un imobil aflat în proprietatea statului sau a municipalității. Acest din urmă criteriu exclude de exemplu persoanele care se refugiază pe timp de iarnă în clădiri publice abandonate.

Criterii pentru lista de priorități.

Persoanele care îndeplinesc cerințele de acces primesc un punctaj în baza unui set de criterii, printre care situația locativă, starea civilă, venitul per membru de familie, starea de sănătate, etc. evaluate în momentul cererii.

Persoanele care dețin o chirie privată la momentul solicitării primesc un punctaj mai mare decât persoanele care sunt tolerate într-un spațiu la momentul respectiv. Acest criteriu dezavantajează nejustificat persoanele care trăiesc în condiții informale, spre exemplu în adăposturi improvizate, față de o persoană care deține o chirie. Criteriul referitor la venitul mediu per membru de familie exclude persoanele care lucrează fără contract de muncă. Lucrul „la negru” nu este ceva dezirabil, însă este o realitate socio-economică în țara noastră (~1.4 mil. de muncitori, pe ultimele locuri în EU), iar persoanele aflate într-o situație de viață dificilă de cele mai multe ori nu au de ales din acest punct de vedere. Familiile monoparentale sau persoanele cu diferite grade de handicap primesc un punctaj nejustificat de mic în comparație cu alte criterii. O persoană cu studii superioare primește un punctaj dublu față de una cu școală profesională, în timp ce o persoană cu mai puțin de 8

clase primește punctaj nul. Se acordă un punctaj și pentru diferite condiții de viață particulare cum ar fi pentru tineri proveniți din orfelinate, pentru performante școlare și sportive, pentru veterani de război și refugiați sau pentru cupluri căsătorite sub 35 de ani.

Studiu de caz

Să considerăm două cazuri plauzibile:

(1) O Tânără care a absolvit recent facultatea de antropologie (10pct), însă nu și-a găsit un job în domeniul de studii, iar după doi ani de căutare s-a angajat într-o fabrică unde primește un salariu între cel mediu și cel minim pe economie (3pct). În momentul de față stă într-o chirie (10pct) pe care nu o poate întreține. Anul acesta s-a hotărât să aplice pentru o locuință socială (0pct).

(2) O familie de etnie romă cu 3 copii minori (11pct) care locuiește într-un cartier la marginea orașului. Casa lor deteriorată nu a rezistat pe perioada de iarnă, când i-a prăbușit acoperișul și un perete. Cu materiale recuperate, aceștia au improvizat un adăpost temporar (0pct), în care trăiesc de peste doi ani. Părinții au 4 clase (0pct) și sub 35 de ani (2pct). El lucrează în construcții la negru, unde câștigă venitul minim pe economie (0pct). Ea are grija de copii și de gospodărie. Doi dintre copii merg la școală din cartier, unul dintre ei a avut chiar rezultate notabile la olimpiada națională de chimie (2pct). Al treilea are grad accentuat de handicap (4pct) și merge la o grădiniță pentru copii cu nevoi speciale. Aplicația pentru locuință socială este reînnoită pentru al 3-lea an consecutiv (2pct).

Cazul 1) obține punctajul cumulat de 23, în timp ce cazul 2) acumulează 21 de puncte. Ambele cazuri ar merita să primească locuință socială. Este absurd însă faptul că familia descrisă în cazul 2) primește un punctaj mai mic, în condițiile în care în situația lor, sărăcia și marginalizarea este sistemică și moștenită, iar nevoia unei rețele de sprijin comunitară este mult mai accentuată.

Concluzii:

Per ansamblu, sistemul de punctare pune un accent mărit pe nivelul de educație al unei persoane***, respectiv pe situația locativă actuală, în comparație cu munca prestată sau situația familială, și în nici un caz nu tratează locuirea ca pe un drept fundamental conform Declarației Universale a Drepturilor Omului.

*** În condiții similare CNCD a sancționat primăria Cluj:

„5.10. În concluzie, acordarea unui punctaj de numai 5 puncte pentru obținerea de locuințe sociale de către persoanele fără studii sau studii primare, 10 puncte pentru persoanele cu dizabilități, în comparație cu acordarea de 40 puncte pentru persoanele care au studii universitare și 45 puncte pentru cei cu studii doctorale, are ca efect restrângerea dreptului la locuire (conform prevederilor Legii nr.448/2006), astfel este discriminatoare conform art.2 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000.”

interviu cu Mihai

◆ Salut, prezintă-te te rugăm.

Sunt Groza Mihai, 43 de ani, căsătorit, am doi copii ai mei și încă unul al actualei soții.

◆ Spune-ne cu ce te ocupi.

În afară de a fi administrator de imobile cu școala absolută prin FALT [n.r. Federația Asociațiilor de Locatari Timișoara], sunt administrator de firmă – o întreprindere individuală pe numele meu.

◆ Unde locuești în momentul de față?

Locuiesc pe Strada Polonă nr. 19, într-o locuință socială primită de aproximativ 3 ani de zile.

◆ Cum ai ajuns să optezi pentru casă socială?

Gândul de a ajunge la o casă socială este de mai mult timp. Am aplicat pentru casele ANL, dar în același timp și pentru casă socială, sperând că una dintre ele se va realiza. Cea de ANL-uri am depășit vârsta la un moment dat și n-am mai reușit să o prind, iar locuința socială în care stau în momentul de față e după o aşteptare de aproximativ 9 ani de zile.

◆ Descrie-ne puțin trecutul tău.

Am trecut o școală profesională de tâmplari. Fac parte dintr-o familie de mijloc, de clasă de mijloc. Am avut o perioadă lungă de timp în care am lucrat vară de vară la mare. Fratele mamei mele în perioada respectivă lucra în București ca și doctor, m-am oprit în vizită la el și am stat. Am locuit în București aproximativ 9-10 ani. La un moment dat începusem să mă satur de București ca și aglomerație, ca și fel de a trăi în aglomerația respectivă și am hotărât să mă întorc înapoi, eu trăind o bună parte din viață în Tomești, județul Timiș. Între timp în București m-am căsătorit, am avut primul copil în 2001. Întorcându-mă în Timișoara, am locuit în chirie pe strada Bucegi o perioadă de 6 ani de zile. Întreținerea și chiria era destul de scumpă. Practic salariul meu trebuia să-l dau la chirie, plus întreținerea și cheltuielile care aparțin unei case. N-am rezistat. Așa că am hotărât să punem dosarul pentru ANL-uri și pentru case sociale.

◆ Cum a fost viața ta ca și chiriaș?

Extrem de scumpă și extrem de grea, pentru că chiria era în jurul a 200 de euro, 250 a ajuns la un moment dat și numai salariul meu era chiria plus cât mai rămânea din a soției cu care plăteam cheltuielile clasice, adică cablu, curent, întreținere ș.a.m.d. Și ne descurcam foarte greu, mai ales că între timp a venit și cel de-al doilea copil. Ne-am dorit să avem doi copii, și cu toate greutățile care urma să ne aștepte cu doi copii, am hotărât să-l facem și pe cel de-al doilea în speranță că ne va ajuta cineva și... ne-a ajutat Primăria, să spunem.

◆ Cum sunt cheltuielile de acum raportate cu cele pe care le plăteați când stăteați în chirie?

Tinând cont că acolo unde am locuit în chirie 3 ani de zile plăteam 200-250 și ceva de euro, aici plătesc 25 de lei, deci practic 5 euro. Dacă te raportezi la diferența de preț poți să strângi banuții și la un moment dat să, nu știu, ai un avans pentru o casă nouă sau prima casă.

◆ Tu poți să faci asta aici – să pui bani deosebite?

Da, pot să pun bani deosebite pentru că am mai multe joburi unde lucrez cu firma mea. Dimineața, spre exemplu, la curierat mă duc până la ora 12-1; de la ora 1 până la ora 3-4 livrez asigurări. Seară mă ocup de administrație. Mă ocup și de transport de medicamente speciale, dar și cu gheată carbonică.

◆ Descrie te rugăm cum este viața pe strada Polonă.

Sunt două lucruri un pic legate între ele. Eu fiind și curier de 14 ani, am văzut cum este viața și prin alte cartiere – nu vorbim doar de Polonă, [...] este un cartier de periferie și este periferia periferiei propriu-zis. Dacă eu sunt toată ziua plecat pe la servicii, nu am timp să văd neapărat realitatea zonei, căt de căt, direct. O văd prin copilul meu de 9 ani care începe să prindă încet, încet... de a mai scoate câte o vorbă urâtă. Prin asta pot să văd diferențe.

◆ Să ne povestești mai multe despre cum este să crești o familie cu copii aici pe strada Polonă. Cât de accesibilă este școala, copiii au spații de joacă?

Interesant este că fiind o zonă de perife-

rie, școile sunt relativ bune, adică liceul auto și școala fiului meu [n.r. Sc. Gen. nr. 29], care, peste așteptările mele, este extraordinar de bună. Adică se învață foarte bine, au after-school. Mai departe, depinde foarte mult cât te ocupi și tu ca părinte de copil. Pentru că știm destul de bine că la periferie nu vin întotdeauna să stea cei care-s cu facultate sau diferiți oameni din clasa socială de mai de sus. Sunt oameni cu mai multă sau mai puțină școală sau cu mai mult sau mai puține lectii de viață.

În zonă s-a construit un parc pentru copii, doar că a fost mai slab întreținut pe termen lung. Copilul meu nu mi-l simt atât de în siguranță: leagănul este rupt, lipsesc bucăți din acel cauciuc care se pune de obicei când mai cade, mai alunecă. Gardul care a fost de jur împrejur este rupt, cu diferite părți de sărmă ieșite.

◆ Ai menționat că ești administrator de bloc de locuințe sociale. Care sunt responsabilitățile și funcțiile tale ca și administrator?

Responsabilitățile unui administrator sunt efectiv de a întocmi și de a calcula cheltuielile blocului. Atât și nu mai mult. Mai departe, depinde de administrator cât de mult dorește să se implice. Pe lângă administrator, este un consiliu de administrație de președinți care la rândul lor ar trebui să se ocupe de întreținerea blocului sub o formă sau alta. Plăcându-mi să mă implic mai mult, nu aştept să vină să ne ajute cei din Primărie - ei fiind proprietari. De multe ori prin diferitele ședințe pe care le-am făcut cu locatarii și i-am făcut să înțeleagă să nu aşteptăm Primăria să vină să-și repare imobilul. Adică dacă e nevoie de reparat un zid crăpat, de o vopsea căzută, etc. Am strâns anumite fonduri de reparații, de întreținere. Primul lucru pe care l-am rezolvat e problema tomberoanelor de gunoi. Am pus senzori de lumini pe toată casa scării, am montat un interfon. Recent am terminat un brâu de vopsea de 1 metru 30 pe toată casa scării pentru a economisi bani pe termen lung, de a nu zugrăvi aşa des. Și diferite reparații ale blocului pe care tot la fel le-am făcut noi, fără să mai aşteptăm Primăria.

◆ Poți să ne descrii locatarii blocului? Cum se integrează ei, cum reușesc să trăiască împreună? Formează o comunitate?

Locatarii sunt de foarte multe categorii în acest bloc. Cred și sunt convins de treaba asta că acest bloc a fost și este o încercare de reintegrare socială pentru foarte multe categorii de oameni. Aici

vorbim de oameni care sunt de la casa de copii, de foști pușcăriași, de oameni care sunt cu probleme psihice. O parte dintre ei reușesc, dar cei mai mulți încă sunt în curs de integrare. Observ asta din comportamentul lor. Spre exemplu, unii nu reușesc să înțeleagă care e legătura între un geam deschis de pe spațiul comun și căldura risipită pe care o plătim toți. Comportamentul celor care sunt veniți din casele de copii este mai mult sau mai puțin plăcut. Mai mult neplăcut aș putea să zic. Interesant este că din cei pe care-i cunosc ca și foști pușcăriași sunt cei care s-au integrat cel mai bine. Adică au arătat că-și doresc să-și lase în urmă trecutul și au reușit să se integreze. Dintre toate categoriile, cel mai greu e cu persoane care sunt cu probleme psihice, cărora le e foarte greu să înțeleagă anumite lucruri. Precum că trebuie să vină să-și plătească cheltuielile lunare, nu atunci când au nevoie doar de prelungirea contractului.

◆ Care sunt responsabilitățile Primăriei și care sunt responsabilitățile locatarilor și cât de mult sunt respectate?

Responsabilitatea Primăriei este în principal de a întreține tot ce este partea exterioară a imobilului, vorbind de la acoperiș la pereți exteriori. Responsabilitatea locatarilor este de a-și întreține spațiul în care locuiesc, plus spațiul comun, adică scări și culoare. Și atunci tot ce înseamnă parte de interior nu am cerut niciodată de la Primărie. Avem și centrală proprie. Primăria are obligația de a se întreține de ea și până acum cât am avut nevoie – când s-a ars un motor sau diferite lucruri minore la centrală – Primăria a venit și a rezolvat întotdeauna.

◆ Cu ce tipuri de probleme vă confruntați? Cât de în siguranță se simt locuitorii?

Una dintre probleme este că în blocul respectiv pereții i-au acoperit cu rigips. A rămas un spațiu destul de mare între perete și rigips în care sunt locuri unde se pot ascunde diferite gângâni, diferite animale, șoareci, ș.a.m.d. Între timp cu ce ne confruntăm noi - din căte am înțeles și neoficial nu suntem numai noi sau numai zona astă în care stăm cu celebri gândaci de bucătărie, dar cel mai rău sunt ploșnițele de lemn, care au făcut să se simtă din ce în ce mai simțite. Și înănd cont că este un bloc relativ nou, recondiționat, da? Și cu toate asta blocul este foarte plin. Ideea este în felul următor: scapi de ele schimbând mobila. Dar la mine stau după rigips, degeaba schimb mobila că au unde să se ascundă. Dacă nu se face per total dezinsectie nu poți scăpa

de ele. Pentru chestia asta deratizarea nu e aşa de simplă, trebuie repetată la o perioadă de ..., și e foarte scumpă. Iar asta e o problemă în care nu te consideră separat că tu stai în centru și noi stăm la periferie. Pentru că sub o formă sau altă tot ajungem unul lângă altul. Poate la un moment dat muncim amândoi împreună, iar problema mea apare lângă tine.

In primul rând să incercăm să fim cu toți o comunitate, nu că periferia nu ne interesează că eu sunt în centrul și mi-am nicio treabă cu periferia.

Din căte știu primăria Timișoara de vreo trei ani nu a mai avut contract de deratizare, pentru că e eterna problemă cu contestațiile, sub o formă sau altă. Eu consider că dacă am fi făcut deratizarea în momentul în care trebuia, nu am mai fi avut problema asta.

În rest locuitorii se simt destul de în siguranță pentru că am încercat între noi să ne organizăm în mini ședințe ca să reușim să ridicăm un pic nivelul de trai în privința siguranței. Adică, a nu contribui și tu în plus dacă cineva te înjură sau cineva vezi că-i beat sau știu eu ce. Referitor la hoți: se întâmplă destul de des dacă nu ești atent și-ți lași lucrurile nesupravegheate să poți să te pomeni ... Nu mai departe a fost acum 2 ani de zile când la parter au intrat peste 3 vecini. Sau, spre exemplu, am un vecin care i-a furat de 3 ori bateria de la mașină în mai puțin de 5 luni de zile.

◆ Care este importanța caselor sociale? Este nevoie de case sociale în general? Au un efect benefic?

Este destul de importantă o casă socială pentru că, dacă am lua exemplul olandezilor, care în proporție – din cunoștințele mele – de 90 și ceva la sută din locuințele pe care le deține statul sunt case sociale. Și cum este și la olandezi și la noi, este că și un ajutor pe care te poți... poți profita de el să strângi niște bănuți și la un moment dat să-ți cumperi locuința ta. După cum se știe, noi ca și români, suntem pe primul loc în Europa ca și proprietari de locuințe, da? Nu sunt foarte multe țări... la noi e cultivat acest lucru de a-ți cumpăra proprietatea, nu de a păstra-o în chirie sau de a locui în casă socială.

● Ai menționat faptul că în Olanda și în general în țările din Vest casele sociale nu sunt private doar ca și un ajutor, ci există un întreg sistem menit pentru a realiza o reintegrare socială completă, inclusivând întreprinderi sociale unde poți să te angajezi și asistență socială personalizată. Tu ce părere ai față de acest lucru?

Dacă nu ai școală destulă, e cam greu să te angajeze cineva, vorbind inclusiv până și cei de la Retim, sau te duci să mături scoala - până și ăia îți cer un minim de anumite clase. Și atunci, aici s-a întrerupt lanțul de ajutorare. Chiar dacă mi-ai oferit o locuință socială, eu pentru acea locuință socială trebuie să plătesc o chirie, chiar dacă e modică. Trebuie să plătesc o întreținere. Și dacă eu nu mă pot angaja,

efectiv e foarte greu să mă întrețin chiar dacă tu mi-ai oferit acea locuință pentru că am nevoie și de un ajutor în care neavând studii, am nevoie de un curs de calificare. Dar mai contează aici foarte mult și de tine ca și om, dacă îți dorești lucrul acesta.

● Cum vă numiți?

Eu mă numesc Cicoare Iacob. Sunt dintr-o familie cu probleme. Mama e nevăzătoare, gradul doi accentuat, locuiește la azilul de noapte. Eu sunt gradul 1 din nevăzători, cu codul 4. Am o soră nevăzătoare cu doi copii, pe Polonă nr. 2, bloc C6. Copiii sunt cu probleme, e și ea cu probleme. Sora mă mai susține, ne susținem, că suntem frați. Când mi-au murit bunicii, în 2005 bunica și 2009 bunicul, respectiv... După moartea bunicilor, am locuit cu chirii tot timpul și am fost caz social. Într-un final, la îndrumarea surorii mele, am depus la primăria Timișoara, dosar pentru locuință socială.

interviu cu Iacob

● Cum este să trăiți aici pe strada Polonă?

Problema este că tot timpul sunt probleme la bloc. În permanență sunt jignit de locatari.

Îmi zic: buzi, homo, că sunt homosexual că sunt nu știu ce. Nu vă supărăți pe mine, și dacă ar fi fost așa problema, este libertate. Una. A doua, zic că îi mizerie în casă, mi-au făcut reclamații, sesizări peste sesizări. E adevărat, nu am aflat cine și cum, pentru că nu am acces să știu cine. Dar am o vecină, din 2014 am probleme cu ea. Nu înseamnă că dacă are un copil cu probleme, copilul trebe să mă înjure, să mă jignească. Vecina de lângă mine mă susține întotdeauna pentru că a văzut mai multe lucruri - are 62 de ani. Întotdeauna mi-a dat un sfat practic, m-a ajutat și pe partea financiară, una alta, să mă pot descurca. Pentru că sunt și puțin dificil cu bănuțul, nu știu să-l organizez. Și tot numai vorbe îmi iasă, cu blocul. Mi-au făcut sesizare la primăria Timișoara, cum că eu sunt scandalagiu și mă cert cu vecinii, și e mizerie în casă, și că eu scot mobilă afară, și n-o fost adevărat.

Deci eu sunt pus într-o situație proastă. Eu nu aş fi fost nevoie să sun eu la primărie, dar am sunat să clarific problema, să

iasă o comisie, că eu aşa știu că există o comisie și la acest plan local, la primărie. Am fost avertizat că dacă nu trăiesc în societate cu vecinii, cum trebuie, mă evacuează. Pe ce bază? Că stau în apartament? Dacă vorbesc cu vecina de lângă mine, cu domnul de lângă mine, și atâtă tot. Pentru că acolo sunt și cu capul bolnav, și cu ochii, și mai multe probleme de sănătate. Dacă vorbesc tare, vorbesc tare pentru că am avut și bunica surdă, și am problemele mele, și aşa e vocea mea.

● Cu alte probleme vă mai confruntați?

A doua problemă e că administratorul nostru, ales de locatari, tipă pe noi. La toate ședințele are un ton... Ba când întreb ceva:

- „Domnule [administrator], ce se întâmplă? Este o neclaritate, nu înțeleg.”
- „Ce sunt eu, polițist?”
- Eu sunt și cu probleme cu inima, și cu probleme de tensiune.

● Câte persoane locuiți împreună?

Eu locuiesc singur. Dar fiindcă sunt cu indemnizație de însoțitor, nu am în acte un însoțitor, practic. Eu am primit certificatul de handicap cu indemnizație de însoțitor, de exemplu: pot să merg la dumneavoastră astăzi să mă ajutați și să vă plătesc la

înțelegere.

și când vreau să iau pe cineva să mă ajute să fac mâncare, să primesc o noapte, îmi face reclamație că eu primesc vagabonzi, că eu primesc și tu ce.

■ Reclamația v-o fac vecinii?

Da, vecinii. Și primăria în loc să mă credă pe mine, mi-au cerut o dovdă la mână. Acuma am rugat pe domnul administrator și pe soția dânsului, și nu vor să-mi dea o hârtie cum că eu nu am depozitat pe hol nimic, n-am făcut mizerie, nu e mizerie în apartament. Nimic nu vrea să-mi dea la mână. Și atunci, nu pentru că mi-e frică că mă dă afară, dar unde mă duc dacă mă dă afară? Deci, strigătele noastre, a persoanelor cu dizabilități; poate sunt organe abilitate care ar trebui să ne ajute, dar nu ne ajută. Eu de la primăria Timișoara am avut unele pretenții, să fim ajutați, pentru că suntem cu cazuri sociale.

■ Simtiți că nu vă ascultă?

Nu, și mă simt, cum ar veni, cum să spun să nu greșesc, deci... mă simt eu neîndreptățit. Cu gradul de handicap, cu legea 448, tot mă simt neajutorat. Dar atunci întrebarea este: de ce spune că persoanele cu dizabilități avem priorități și avem facilități și avem nu știu ce? Cu ce mă simt bucuros și sunt mulțumit este că beneficiez de banii de însoțitor, și am din ce să trăiesc. Atâtă mă avanajează pe mine, dar eu nu pot să-mi fac o mâncare, anul trecut era să iau foc în casă, și vă dați seama, un vecin nu e obligat să vină să mă ajute. Dar am plâns în casă că uneori mi-e frică și să aprind aragazul, mi-e frică și să fac orice în casă. Dacă măsur și spăl pe jos așa cum văd, aia nu înseamnă că dacă mai rămâne mizerie după mine pentru că nu văd, reacția primăriei trebuie să fie exagerată. Eu înțeleg că e locuința statului, atâtă timp cât mi-a dat să locuiesc în ea.

■ Deci dumneavaoastră sunteți reclamat când aduceți pe cineva ca să vă ajute prin casă, iar pe de altă parte sunteți amenințat cu evacuarea pentru că nu aduceți un ajutor în casă, și astfel nu vă descurcați?

Da, da, ca să nu primesc persoane la mine, că trebuie să stau singur, că singur am primit casa. Dar eu dacă am primit drept de însoțitor, atunci cum să fiu

ajutorat? Pe cine să chem? Deci dacă o chem pe sora, nici ea nu poate să mă ajute că și ea e nevăzătoare complet. Eu cât de cât mai zăresc, dar sora mea nu mai vede lumina zilei deloc, deci tot eu o însoțesc pe riscul meu. Că dacă mă duc pe stradă cu ea și cu copiii, care sunt și ei cu probleme de vedere – unu are gradul unu ca sora, și una are gradul mediu – mă pun eu în pericol, îmi pun și sora, și pun și copiii în pericol. Pentru că eu îmi doresc să îmi ajut familia, atâtă timp cât depinde de mine.

■ Și cum vă descurcați?

Dacă nu era sora să mă ajute mai căt de căt mă descurcam poate mai rău. Din cauza că am avut probleme cu administratorul, cu nu știu ce, când mi-am vândut lucrurile din casă.

Dorm pe o saltea primită de la vecini, și m-am orațor, nu mai sun nimic, le-am vândut pentru că nu sun mai avut bani.

O persoană pocăită de la biserică, eu sunt cu martorii lui lehova, mi-a scris pe pagina mea de facebook să fiu ajutorat – cine poate să mă ajute cu o mobilă, cu ce se poate. Eh!, m-au făcut cerșetor, că de ce cer mila statului și a oamenilor, că eu am pensie. Ce fac eu cu pensia mea? Păi ce pot să fac cu pensia... să trăiesc, nu? Deci asta înseamnă că *nimeni nu mă ajută, nimeni nu me lagă în seamă dacă suntem persoane cu dizabilități*.

Și iară dacă mă duc cu sora mea și îi caut drepturile ei, spune că „de ce mă bag eu?”, că eu vreau să mănânc banii lui sora, că eu vreau să trăiesc pe spatele ei. Dar nu-i adevărat, că e cazul familial. Că dacă sora vine la mine: „de ce vine la tine, și de ce nu stă la blocul ei?”, păi de ce vine? Că suntem frați de aia!

■ Cine vă reproșează asta?

Vecinii. Și aici la ei [la sora] e fără apă. Apă caldă nu este, numai apă rece. Și dacă vine la mine... „că am consumat multă apă”. Păi dacă consum multă apă, consum pe spatele meu și pe banul meu, nu? Asta este, dar nu știu, dacă este apometru, că am consumat atâtă plătesc. Deci de multe ori plâng și mă disper că nu sunt ajutorat. Asta este. Ce să fac? Și de asta sunt mâhnit, și aş vrea din tot sufletul să se facă dreptate.

■ În afară de vecini, ce vă mai deranjează în zonă la cum locuți?

Restul nu m-ar deranja. Zona mi-a plăcut de la început, n-am avut nicio nemulțumire până acum.

■ Ce înseamnă pentru dumneavaoastră faptul că locuți aici, și nu undeva mai central?

Problema este că am avut probleme în zonă, mi-au spart și geamul copiii din zonă. Și am fost și la poliție, am rugat primăria Timișoara să mă mute în altă zonă, pentru că nu cred să nu mai fie blocuri sociale, pentru cazuri ca mine. Și au spus că „*aici nu am dat, aici nu să stai, că dacă nu, altă locuință nu mai primiți*.”

Dar nici nu poți să stai la infinit într-o zonă când – nu zic că-i rea zona, dar nu poți să vîi seara de niciunde – nu poți să mergi pe stradă liniștit pentru că se iau copiii de mine. Fără să faci nimic. Te scuipă, te jignește, și dacă spun la primărie spun „păi, tu eşti, de la dumneata e vina.” Aia nu înseamnă că de la mine e vina dacă ei mă provoacă. Deci problemele, nici una dintre aceste lucruri nu s-au rezolvat.

■ Distanța asta de oraș nu vă deranjează?

Nu mă deranjează, am legitimație gratuită. Am card de RATT.

■ Înainte să locuți aici, unde ați locuit?

Eu am locuit cu chiria, și bineînțeles, atunci a fost mai puțin pensia. Dar m-au mai ajutat pocăitii. Și de când veneau pocăitii aici în zonă și veneau prin bloc, vecinii, e adevărat gura lumii niciodată nu poți să o oprești. Dar asta nu înseamnă că... Și ei s-ă luat după ei [pocăitii au ascultat de vecini], și au ridicat mâna de pe mine, nu mă mai ajutat.

■ Cu chiria cum v-ați descurcat?

M-am descurcat. De multe ori, pot să spun că înainte a fost mai bine. Au fost într-adevăr, prețurile care au fost, dar am fost ajutat, și am fost mulțumit. Dar acum mi-ar fi greu să locuiesc într-o chirie.

■ Practic, nu puteați plăti dumneavaoastră chiria.

Plăteam și din pensia mea, dar mă mai ajutau. După moartea bunicilor mei am fost ajutorat. Dar acuma sincer să vă spun, am o pensie frumoasă, dar cu prețurile care sunt în oraș, nu mă-șă putea echilibra. La 1400 RON, căt am cu tot cu însoțitor, nu aş putea face față. Pentru că eu am de gând, cum am spus și vecinei

mele, „tanti, eu aşa o să fac că o să plec din zonă în chirie, chiar dacă nu o să am ce să mănânc.” Şi am noroc, că vecina mea, dumnezeu să-i dea sănătate şi ei şi familiei, totdeauna mi-a ridicat moralul, niciodată nu m-a lăsat: „ei, de ce să te muți? Dacă ăsta a fost dreptul tău?”. Deci atâtă, cu doi vecini din bloc o am foarte bine.

◆ Înainte unde săteazăi în chirie, cum vă înțelegeați cu vecinii?

Mă înțelegeam bine, nu am avut treabă. Deci eu nu mă cert cu vecinii. Deci eu numai atâtă când sunt iritabil, deci că dumneavoastră îmi spuneți ceva, eu ştiu ce am de făcut, şi îmi spuneți că „nu-i aşa, că-i altfel”. Şi eu pe una o ţin, o ştiu pe a mea, şi spun „aşa o ţin”. Şi eu când sunt jignit, şi eu înjur. Şi eu mă enervez. Cam asta e buba.

◆ Ce ati dori să se întâmple?

Aş dori ca primăria să fie mai atentă, mai vigilentă la reclamaţiile care se pun. Şi să nu se ia după vorbe şi vehiculaţii. Una, a doua, să fiu lăsat în pace. Nu să fiu totdeauna luat eu la bani mărunti pentru alții. Şi dacă s-ar putea să mă mute de aici din zonă.

◆ Deci ati dori să locuiți în altă zonă?

Da, dar ar fi undeva cu un caz social, o locuință socială, să îmi facă un schimb de locuință, să mă mute. Dacă s-ar putea, dacă nu se poate, să rămân şi aici, dar să nu se mai ia după vecini. E adevărat, şi eu sunt de multe ori iritat şi dacă, şi cum sunt eu şi cu retard şi cu inima, când mi se spune ceva sunt şi eu iritabil, dar spun ce mă doare pe suflet. Atâtă tot. Dar după aceea stă pe gând, se gândeşte şi tot mie îmi dă dreptate, dar până atunci sunt jignit întruna. Atâtă îmi doresc dacă se poate, altceva nimic nu doresc. Şi dacă rămân în zonă, să se rezolve, să fie liniște. Dacă nici în parc nu m-am dus cu nepoții mei, nu poți aici în zonă. Nu se poate, din cauza copiilor. Şi tot în casă să stăm, nu putem. E adevărat, copiii fac aşa pentru că unii părinţi i-au lăsat în voia lor. Nu poți să condamni o familie dacă nu-i cunoşti, dar în mod normal părinţii ar trebui să-şi învețe copiii. Uitaţi, sora mea e cu probleme, nu vede deloc, dar toată ziua sunt cu gura pe ei. De sora mea nu ascultă, dar de mine copiii ascultă.

◆ Noi nu putem rezolva problema asta, putem doar să-o punem în scris.

Da, atât, în scris, şi vedem ce va mai fi. Dacă mă punete în scris, poate va avea ceva impact.

voci ale locuitorilor de pe strada Polonă

1 După cât timp de la depunerea dosarului ați primit locuință socială?

a) Ohhhh...da, am așteptat de când aveam 18 ani. Acum am 31 de ani. A fost greu cu dosarul. Am fost o dată la primărie, mi-am băgat actele pentru soț-soție și am zis că vreau o cameră mai mare, și nu s-a putut. Acum nu știu cum să fac, vreau să fac să am o cameră mai mare, că nu mai pot. Ăsta e mic, 11 m² cu tot cu baia, și stau pe colț.

b) Ah... după 15 ani, doamnă. 15 ani am stat pe drumuri. M-am dus în chirie, și o vrut să mă evacueze de acolo. Dosarul l-am depus în 92 sau 93, ba nu, în 91, l-am depus ca tineri căsătoriți. Dar cum venea unul cu bani, cum intra pe primul loc, deci noi tot în urmă rămâneam.

c) Eu din 2002 mi-am pierdut locuința. De atunci am stat și eu în chirie, pe unde am putut. Locuința asta am primit-o după 7 ani, că în 2009 m-am mutat aicea.

2 Cum ați ajuns să locuți aici pe strada Polonă?

a) Eu am avut 3 camere, bucătărie, deci locuință, locuință, cumpărată de la Primărie și-o venit cine-o venit... atâtă a învărtit-o la Tribunal până când pe noi ne-o scos afară și-am ajuns aicea. Am o locuință 5/5, o cameră în care stau că n-am altundeva unde să mă duc că a trebuit să plătesc chirie de m-o luat dracul.

b) Am stat la casa de copii până la 18 ani, de la 18 ani m-a luat Fundația Pentru Voi, am stat aici, și de atunci mi-am găsit un băiat ca să îmi fac și eu un viitor. Am fost chinuită și la casa de copii, am fost bătută... Am fost în Constanța, Botoșani, Oravița, și pe urmă m-au mutat aici.

3 Cum sunt condițiile aici?

a) Înainte de a mă muta eu aici, a stat unu care a murit. A decedat. și s-a eliberat locuința. A fost... să nu vă

povestesc. În ultimul hal a fost: negru peretii, mizerie, grămadă. Deci a trebuit să schimb tot acolo: zugrăvit, parchet, faianță. Mi-am aranjat aşa ca să pot trăi civilizat. Mie-mi ajunge acumă, nu pot să plâng, că unui pensionar nu-i trebuie mai mult, mai ales la vîrstă noastră.

b) Mi-am băgat centrala, mi-am băgat parchetul, mi-am băgat geamuri termopane, mi-am băgat ușa, mult, mult, mult. Mi-am băgat vana. Că n-am avut vană când ne-am mutat aici. A fost normal. și caloriferele mi-am pus, tot.

c) Eu mi-am pus centrală când a trăit soțul. Nu ne-o pus Primăria sau... și acum blocurile-s pline de gongi și de şobolani, ploşnițe, multe gongi îs.

d) Eu când m-am mutat aici, la mine apartamentul o fost devastat complet, nu baterii, nu chiuvetă, nu sifon, nu pardoseală, deci o fost distrus tot. Fără prize, fără întrerupătoare. Eu mi-am pus termopane, eu mi-am pus laminat, eu mi-am făcut instalația, tot eu, primăria nu mi-a dat nimic. Primăria chiar la nimeni nu a dat nimic.

4 Cât de mare e locuința?

a) Aici am o cameră, bucătărie, baie. Ei au zis că o să stăm provizoriu aici, ca suntem multe persoane, și că ne dă în altă parte. și doar aşa, ne-o închis gura.

b) Acolo dincolo pe colț sunt cu două camere și la noi cu o cameră, și o bucătărie. Tot a Primăriei e și asta și ălălat, toate de pe partea asta. Dar dacă vrei să primești un apartament [cu două camere] e foarte greu.

5 Câte persoane locuți în apartament?

a) Cu trei copii. Am un băiat de 18 ani, o fată de 12 și o fată de un an și 3 luni. și am rămas acumă, să vedem că a zis că trebuie să plecăm acumă. Anul asta

trebuia să ieşim afară din apartament, dar n-am ieșit pentru că am investit în apartament.

b) Două persoane, eu cu soțul, într-o cameră. Locuiesc aici din 2011. Locuiam acolo în blocul ăla din spate, dar m-a mutat primăria. Au zis că dacă nu vreau să mă mut, mă dau afară. Din 2014 locuiesc în blocul ăsta.

6 Lucrați?

a) Lăcătuș mecanic, după 42 de ani am ieșit la pensie. La 65 de ani e foarte mult - vîrstă de pensionare. Eu am ieșit la 59 și mi-o ajuns.

b) Eu nu, am pensie de handicap. Soțul nu lucrează, e în pensie de boală. E foarte greu, costă medicamentele aproape 1 milion 600. Pensia e 5 milioane 200 plus că mi-am făcut și pensie de gradul I, de îngrijitor, adică soțul meu are grija de mine. Am fost prin spitale, am fost bolnavă. Am 13 boli.

c) Acum nu mai lucrez. Am lucrat la noi, aici aşa, în spate, la o vulcanizare și spălătorie. Soția nu poate să lucreze, că stă cu nepoții. Am trei nepoți, și pe ei îi creștem. Nu am ajutor de somaj, ne descurcăm și noi ca fiecare om.

7 Cu ce probleme vă confruntați?

a) Furturi. Se fură foarte mult, se sparg apartamente și mașini. Poliția dacă vine îi amendează, după aia îi trimite acasă, dar nu... Primăria nu mai face doi bani.

b) Noaptea e scandal aicea. Huliganii... și uite acolo îi stația aia pentru autobuz. Azi pune sticlă din aia securizată, mâine toate-s sparte.

interviu cu Nicoleta

Cum te numești?

Nicoleta.

Cum este pentru tine ca și Tânără, să trăiești aici pe strada Polonă?

E foarte aiurea în zona asta, sa zic aşa, sămbăta și duminica, nu este seară să nu vină jandarmeria. Sincer, dacă aş putea să mă mut de aicea, aş face-o imediat. Nu aş mai sta în zona asta pentru nimic.

De când stai aici?

De când m-am născut, de vreo 16 ani.

Cât de mare este familia ta? Vă este suficient spațiul?

Suntem 4. Părinții și eu cu sora. Spațiul e foarte mic, la fel ca în toate blocurile. Este o cameră mare, baia și bucătăria. Sunt destul de mici, și nu prea poți să faci absolut nimic. Adică dacă ai băgat un dulap în cameră, e plină camera. Așa e în toate blocurile. În toată zona aşa sunt.

Părinții tăi unde lucrează?

Mama lucrează la primărie și tata la o firmă de transport. Dar degeaba, lucrând în primărie tot nu au ce să facă. Au încercat să spună că aicea nimic nu se face, abia s-a făcut un bloc pentru locuințe. Dar degeaba. Apartamentele au zis c-o să fie date de primărie gratuit, dar de fapt au costat ca și cum am fi cumpărat apartament. Și sunt mult mai mici decât asta care sunt primele de la stat.

Îți găsești prietene și prieteni aici?

Da, cam toți suntem alăturați. Dar sunt, ca să spun aşa, 2 grupe. Unii care se înțeleg altii care caută râcă din orice.

Cu școala cum este?

Scoala e destul de departe, în centru, și vom face sprește o oră. Altorei nu vom avea autobuze. Mai nou numai un autobuz este. Nu am ce să fac, asta e.

Și la ce oră te trezești dimineață?

Cam pe la 6. Ca să pot să plec la 7 la autobuz. Și când nu vine, trebuie să stau până la 7 jumate în stație.

Îl seara, după școală?

Termin orele pe la 2 și ajung înapoi acasă pe la 4 - 4 jumate. Și când se întunecă nu mai poți să stai afară. Încep să se bată, să fie nașpa râu.

Dacă ieși afară, la orice colț poți să dai de cineva care să-ți facă râu.

Și am pătit asta o dată. Abia am scăpat, dar ... N-avem ce face. Degeaba. Au fost destule reclamații la primărie, dar nimeni nu a făcut nimic. Au zis că o să facă, dar de 10 ani nu au făcut nimic.

Păi și poliția nu vine în patrulă?

Vin în patrulă pentru că se întâmplă foarte multe lucruri: ba se bat, altădată, acum un an, s-a ajuns să omoare pe cineva, s-a dat foc de vreo 2-3 ori.

La ce se dădea foc?

La parc. Dădeau foc la bânci. Și sunt foarte mulți periculoși. Adică umblă cu cuțit la ei, sau se leagă de tine aiurea. Se întâmplă foarte multe lucruri care n-ar trebui, în mod normal.

Care este cea mai importantă, sau cea mai urgentă problemă care ține de blocuri?

Ar trebui să renoveze blocurile, pentru că înăuntru cade toată tencuiala, totul e groaznic. Ca și cum ai intra într-o cameră foarte întunecoasă, și cu miros, aşa, apăsător. Ar trebui să se facă blocurile cu spații mai mari, adică, cum ar fi 2 camere unite și atunci să fie un apartament, să poată să stea cât de cât o familie de trei. Dar degeaba, orice ar încerca lumea .. Unii vor, unii nu vor ... Nu iese niciodată la o înțelegere. Dacă, de exemplu, o persoană nu face ce trebuie, adică nu plătește, sau aşa, tot blocul are de suferit. Adică se taie apa la tot blocul sau poate chiar la toată zona și aia e.

S-a întâmplat vreodată?

Da, vreo 2 ani aproape. Am stat fără apă.

2 ani întregi ați stat fără apă?

Da. Și când au fost centralele pe gaz, devenea curentul și căldura de la oraș, acum vreo 2 ani, iarna, nu am avut căldură de loc. Asta s-a întâmplat acum vreo 10 ani și de atunci ne-am pus cam toți centrale. Dar se mai întâmplă să fie opriri de gaz și alea durează cam vreo săptămână.

Cu alte probleme vă mai confruntați?

Mai nou au construit și hală de grâu. Și aşa avem probleme cu subsolul, avem mulți șoareci vara, și acum o să fie și mai groaznic. Abia au făcut și terenul de fotbal.

Când l-au făcut?

Acu vreo 6-7 ani. Și arată în ultimul hal.

◆ Când e ultima oară când primăria a făcut ceva renovări, fie la spațiul public, sau la apartamente?

Să zic aşa, cam vreo 3-4 ani. Maxim. Sau poate mai demult.

◆ Cum te afectează faptul că stai la periferia orașului?

Majoritatea oamenilor consideră zona asta o zonă de oameni drogați și de țigani. Nimeni nu știe cum e, dar toată lumea vorbește.

◆ Simți că te judecă?

Da. Și ei nici măcar n-au fost niciodată aici ca să vadă cum e.

◆ Cum privești ziua de mâine, cu încdere sau cu teamă?

Sincer chiar cu teamă.

◆ De ce?

Din cauză că aici nu poți să faci absolut nimic. Nu ai șansa să încerci să faci ceva aici, ocazia nu prea o vezi. Nu ai, aproape, să spun, loc de muncă. Decât dacă ai mașină sau timp liber să te duci până la servicii. Dacă, să zic, începe programul la 7 jumate, la 6 trebuie să pleci. Cel târziu. Autobuzele vin foarte greu și nu poți să faci efectiv nimic aici.

*Dacă ar putea să mă
mut de acolo, ar face -o
în momentul asta.*

◆ Cum îți vezi viitorul, ai vrea neapărat să pleci de aici?

Eu vreau să plec de aici. Ori să mă mut undeva mai aproape de centrul orașului, ori să plec în altă țară după ce-mi termin liceul. Nu vreau să mai stau aici.

◆ Ești hotărâtă?

Da.

◆ Practic, ție Timișoara, ca oraș, îți place ...

Da, ca oraș e super, arată destul de bine, mai ales în centru și pe unde stă domnul primar, dar aşa, unde nu prea e interesat el să umble, sau să facă, arată groaznic. Abia a făcut un gard care a fost rupt de vreo 7 ani, acu vreo 2 ani l-or făcut. Și gardul nu știa dacă avea o ruptură mai mare de un metru. Și a trebuit să dea declarații mulți ca să se apuce să-l facă.

◆ Timișoara, totuși, e un oraș bogat.

E bogat, dar... Nimeni nu vrea să facă nimic. Toată lumea face pentru el, nu se gândește nimeni la ceilalți.

locuirea azi

precaritate, excludere și
marginalizare în capitalismul
desfrânat

Locuințele sociale:
de la nevoie la drept

Locuirea azi

Ce fel de libertate este însă
aceea de a alege între a cumpăra
mâncare sau medicamente?
Sau de a alege între căldură
și apă caldă?

Valoarea locuinței rezidă
în folosirea ei

Te trezești dimineața pentru a merge la lucru, la școală, etc. Muncești opt ore sau chiar mai mult, cel puțin cinci zile pe săptămână. Dar ce stă în spatele capacitatei tale de a o lua în fiecare zi de la capăt? Bineînteles, ambiție, o sumă de merite personale, multă muncă. Dar ce altceva? Micul dejun? Un somn bun? Sau, putem merge mai departe și vorbi despre educația pe care ai primit-o. Sau de siguranță pe care ai avut-o crescând alături de părinți, faptul ca ai putut descoperi lumea știind că acasă te așteaptă o masă caldă.

Până nu demult, noi ca și societate am considerat că fiecare dintre noi e îndreptățit să beneficieze de condițiile de bază necesare unei vieți decente. Mai mult, ne-am asumat ca pe o responsabilitate colectivă și să le asigurăm într-un mod necondiționat. Această asumare este consemnată formal în Declarația Universală a Drepturilor Omului. În prezent însă, aceste lucruri devin din ce în ce mai greu accesibile, datorită transformării lor în mărfuri. Sub pretextul creșterii economice și a libertății de alegere, sănătatea, educația, transportul sau locuirea devin bunuri de piață, libere să fie supuse speculei. Ce fel de libertate este însă aceea de a alege între a cumpăra mâncare sau medicamente? Sau de a alege între căldură și apă caldă? La ce folosește creșterea economică atunci când trăiești sub stres, cand petreci din ce în ce mai puțin timp cu familia și când nu-ți mai permiti nici măcar un concediu?

Majoritatea activităților care-ți asigură traiul (locul de muncă, școala, etc.) și care te pregătesc pentru a doua zi (odihna, distracția, recreerea) depend de o locuință. Un exemplu concret: gândește-te cât de greu îți este a doua zi dacă într-o noapte nu ai dormit suficient; pe urmă gândește-te la situația unei persoane fără adăpost care nu are parte de un somn confortabil ani la rând. Acesta este motivul pentru care accesul la locuință este esențial: în primul rând pentru că îți asigură supraviețuirea, și în al doilea rând pentru că este o precondiție necesară oricărei participări active în societate, dezvoltării personale și profesionale, și exercitării oricărui tip de libertate. Valoarea locuinței rezidă în folosirea ei - în momentul în care aceasta devine o marfă, în momentul în care un apartament devine în primul rând un bun scos la vânzare, un mod de a face profit, ceea ce ar trebui să fie un drept se transformă într-un privilegiu. Viața ca atare devine un privilegiu. Este triumful pieței asupra bunului simț.

Un moment crucial care a marcat o schimbare pe plan global în modul în care ne raportăm la locuirea a avut loc la începutul anilor '80: Margaret Thatcher, prim ministru al Marii Britanii la acea vreme, promovează cu „cele mai bune intenții” un pachet de legi prin care locuințele municipale pot fi cumpărate de către locatari la prețuri mult reduse. Conceptul, ce poartă denumirea de dreptul la cumpărare (*the right to buy*), pleacă de la ideea că un locatar care deține locuința în proprietate privată, se va responsabiliza și va avea mai multă grija de aceasta. Timpul însă a dovedit ca această logică este defecuoasă, mulți dintre beneficiari alegând să-si vândă foarte repede locuințele.

atunci când viața ta este marcată de incertitudine cronică, de precaritate, ești forțat să ieși decizii cu impact pe termen scurt...

Toate acestea sunt consecințele unui sistem economic în care oamenii au o importanță din ce în ce mai redusă, sau chiar văzuti ca un obstacol în calea profitului.

În prezent o mare parte din acestea se află în proprietatea unor rentieri, care fie le închiriază la prețuri mult mai mari fată de ce și-ar putea permite acum locatarii inițiali, sau le vând la prețuri astronomice.

Procesul nu este singular, îl întâlnim în diverse părți ale lumii sub diverse forme. Un exemplu este cel în care locuitorii unor favele dintr-un oraș din Brazilia au primit titluri de proprietate pentru parcelele pe care le ocupau. Într-un timp foarte scurt acestea au fost acaparate de mari latifundiari și date mai departe în chirie la prețuri exorbitante.

Dar de ce își vând oamenii proprietățile atât de rapid și ieftin? Motivul este simplu: atunci când viața ta este marcată de incertitudine cronică, de precaritate, ești forțat să ieși decizii cu impact pe termen scurt, decizii care nu sunt întotdeauna cele mai logice și cele mai bune; devii vulnerabil, iar în această situație cel care profită în mod direct este capitalul.

Procesul de acumulare de către un număr mic de oameni prin deposediarea celor multi, prin care marii capitaliști își însușesc bunuri comune la prețuri modice, s-a răspândit în toată lumea pe durata ultimelor decenii, și astă cu suportul direct al Băncii Mondiale și al FMI (Fondul Monetar Internațional), care au jucat jocul meschin de polițist bun – polițist rău cu majoritatea statelor din lume. Peste tot unde piața s-a dereglementat a avut de câștigat clasa rentierilor, iar calitatea vieții oamenilor din păturile sociale cele mai vulnerabile s-a degradat. Criza globală actuală a locuirii, simplul fapt că există oameni care nu au un adăpost și sunt nevoiți să doarmă pe stradă, este o consecință directă a tendinței formatoare de monopoluri a unei piețe slab reglementate, și nu este nicidcum un accident asa cum ar sugera denumirea de „criză”. Globalizarea capitalului și dezvoltarea tehnologică au amplificat acest proces la o scară inimaginabilă; în ultimii ani chiar și în țările cele mai dezvoltate, numărul persoanelor fără adăpost a crescut vertiginos: în S.U.A. de exemplu, numărul celor care dorm pe stradă este de peste 500.000; mai mult, în anii următori crizei economice globale din 2008, milioane de persoane au fost executate silnit, numărul locuințelor cedate fiind în jur de 400.000 în Spania și peste 1 milion în Ungaria. În același timp în jur de 11 milioane de locuințe zac nefolosite la nivel european. Toate acestea sunt consecințele unui sistem economic în care oamenii au o importanță din ce în ce mai redusă, sau chiar sunt văzuți ca un obstacol în calea profitului.

În țările ex-comuniste această mentalitate se manifestă prin intermediul procesului de retrocedare a clădirilor naționalizate, proces care în România a început în anii '90 și care nici până astăzi nu este finalizat. Acest demers este văzut ca și un act de reparație morală și de consolidare a unei clase de mijloc; însă restituirea și împroprietărirea sunt adeseori însoțite de evacuări, abuzuri și scandaluri de corupție, în spatele lor ascunzându-se mari interese financiare. Violenta aceasta este sistemică și este marca sistemului socio-economic neoliberal.

Cei mai înfocați adepti ai neoliberalismului propovăduiesc de asemenea privatizarea serviciilor sociale de bază precum: educația, sănătatea sau transportul public; creșterea economică devine un scop în sine, chiar dacă aceasta duce la scăderea calității vieții a unui segment semnificativ din populație. În multe cazuri oamenii pot avea experiența unei vieți mai proaste, chiar dacă venitul lor efectiv crește. Rezultatul este o falie care apare între cei care își permit să ducă o viață „normală”, echilibrată, care se bucură în continuare de o locuință stabilă și beneficiază de aceste servicii (educație, sănătate, etc.), și cei care se luptă să supraviețuască de la o zi la alta - precariatul.

Starea de precaritate poate avea mai multe cauze interconectate: incertitudinea locului de muncă te poate determina să acceptă salarii de mizerie, ore suplimentare (de multe ori neplătite), condiții de lucru nesigure; lucrurile sunt înrăutățite și mai mult de sexism și racism. Ajungi să trăiești într-un stres continuu; nu mai ai un control efectiv al timpului tău, ești nevoit să te împărți între o mulțime de sarcini; ești zilnic supus abuzurilor. Mai mult, veniturile mici te pot constrângă să acceptă o chirie la negru, iar această chirie poate crește aleator, cu un contract ce poate fi reziliat oricând de către proprietar. Poți ajunge în situația de a locui la prietenii sau chiar în stradă. Toate acestea indică o viață marcată de inseguritate cronică. Există numeroase studii care arată că această stare continuă duce în timp la afecțiuni fizice și psihice. Starea aceasta de precaritate te împiedică să-ți assumi responsabilități sau planuri pe termen lung. Trăiești într-un cerc vicios din care îți este aproape imposibil să

o construcție de orice fel, de la cel mai mare proiect de infrastructură până la un apartament, este în primul rând un produs social.

ieși. În condițiile acestea drepturile devin un lux al celor puțini, iar mulți dintre noi nu mai sunt cetăteni cu drepturi depline. Iar nerecunoașterea drepturilor pentru o categorie din ce în ce mai mare de oameni este o formă sistemică de violență. Însusi faptul că nu o recunoaștem ca atare, arată tocmai cât de comună și normalizată a devenit această stare de lucruri.

Sistemul economic neoliberal este legitimizat prin apelul la meritocrație. Există însă o nedreptate crasă care este perpetuată prin acest discurs. Poate consideri că este exclusiv meritul tău faptul că pozezi o locuință. Pentru că ai un job bun și muncești mult. Sau poate consideri că este meritul bunicii care îți-a lăsat-o moștenire. Dar o construcție de orice fel, de la cel mai mare proiect de infrastructură până la un apartament, este în primul rând un produs social: atât construirea, cât și întreținerea lor nu este posibilă în afara societății. Ceea ce face posibil să deții un apartament sau o casă, nu ține doar de munca ta, ci și de munca a sute și mii de oameni care în mod direct sau indirect au contribuit și contribuie la acest lucru. Locuință, de exemplu, este produsul muncii constructorilor, al celor care au gândit și ridicat zidurile a ceea ce tu numești 'acasă'. La nivel și mai fundamental, ceea ce face posibil traiul tău zilnic, în mod direct sau indirect, este munca a multor oameni care creează infrastructura socială, de la casierita de la supermarket, până la șofeurul de taxi care te transportă dintr-o locație în alta, studentul care îți prepară hamburgerul, sau până la mama care îți-a pregătit murături pentru iarnă. (Un exemplu marcat care relevă importanța acestei munci de întreținere este greva gunoișilor din 1968 din New York, care pe durata a nouă zile practic a paralizat unul dintre cele mai mari centre urbane din lume.)

Cea mai semnificativă parte din această muncă de întreținere este tot ceea ce numim muncă domestică și îngrijire, și care rămâne în continuare într-o proporție foarte mare o „datorie” a femeii. Munca aceasta, ascunsă în mediul privat, rămâne în mare parte nerecunoscută ca atare. Mai mult - la scara socială, statul își externalizează activitatea de îngrijire prin privatizarea serviciilor, iar acest lucru înseamnă că familiile și comunitățile sunt împovărate cu sarcini și probleme din ce în ce mai multe, pe care sunt din ce în ce mai puțin capabile să le îndeplinească.

Este o contradicție fundamentală ca un sistem care este construit pe ideea de „merit” să funcționeze astfel încât viața celor ce au grija de viața noastră, și a celor care întrețin funcționarea societății, să se degradeze din ce în ce mai mult.

Aceste lucruri sunt ascunse prin intermediul discursului dominant – ideologia neoliberală este interiorizată atât la nivel personal cât și social și se manifestă în varii forme, începând de la gesturile și credințele noastre inconștiente, până la forma de organizare a societății. Un exemplu este presupunerea automată, la vedere unei persoane fără adăpost, că aceasta este complet răspunzătoare pentru condiția sa, pentru că este leneșă și irresponsabilă. La nivel social discursul neoliberal neagă orice responsabilitate colectivă (poziție rezumată succint prin expresia lui M. Thatcher: „Societate? Nu există așa ceva. Există doar bărbați, femei și familii.”)

Dar această ideologie devine explicit vizibilă în organizarea spațială a unui oraș.

Caracteristic orașului neoliberal este faptul că locuitorii cu venituri mici sunt sistematic împinsă înspre exterior. Acest lucru se întâmplă direct prin relocare, mascată prin diversele procese de regenerare urbană, respectiv indirect prin procesul de gentrificare. Gentrificarea este o manifestare deosebit de perfidă a pieței libere. Aceasta reprezintă procesul prin care locuitorii noi, mai înstăriți, se mută într-un cartier, ceea ce, indirect, duce la creșterea chirilor și implicit, la un exod al locuitorilor inițiali spre periferie. De multe ori, ceea ce atrage noii locuitori este cultura particulară a locului, percepția deseoară printr-un filtru artistic, o cultură care trebuie „salvată” sau „promovată”. Cultura locală însă constă din relații sociale, obiceiuri, dintr-un mod particular de a interacționa, de a se raporta la loc și la celălalt, relații a căror dezvoltare necesită efort și timp, un anumit tip de muncă. Ori tocmai de această muncă nu se ține cont, locuitorii originari fiind practic depozați de rezultatul ei, rezultat de care noii locuitori și rentierii beneficiază pro bono. Aici devine evident principiul neoliberal al politiciei de locuire: riscurile sunt socializate, iar profiturile sunt privatizate. Recunoașterea acestei contribuții, a faptului că tot ceea ce ține de un oraș, de la clădiri, la spații, la cultură, reprezintă un produs

social, ceva la care am contribuit noi toți, stă la baza revendicării înglobate în conceptul de dreptul la oraș.

Prin urmare, în orașele neoliberale distanța de la centru este corelată invers cu venitul locuitorilor, excepție făcând suburbii. În același timp există o asociere inconștientă, implicită și imediată între periferie și importanță. Acest lucru se manifestă, printre altele, prin deciziile politice care determină, de exemplu, harta transportului public, distribuția școlilor și spitalelor, sau distribuția beneficiilor aduse de investițiile din bugetul local. De regulă, investițiile sunt concentrate în zona centrală sau semi-centrală. Pentru persoanele care trăiesc la periferia orașului, a ajunge în centru este dificil și acest lucru se întâmplă rar; astfel, ele nu beneficiază în mod direct de pe urma investițiilor de infrastructură. De asemenea investițiile în domeniul culturii, în domeniul sportului, etc. sunt și ele în mare măsură concentrate în zonele centrale.

In linia acestei ideologii, „rezolvarea” acestor probleme constă tocmai în ascunderea lor, prin mutarea la periferie. Este o modalitate de a le face nevăzute, dar, în același timp, și un mod de disciplinare. În cazul persoanelor care trăiesc în stradă, acest lucru se întâmplă fizic prin evacuarea lor din spațiile publice centrale, legitimat la nivel de discurs prin termeni fascistozi, de genul „curățare” a „cuiburilor de boschetari”, sau acela de „sanitizare” a „focarelor de infecție”. Acești oameni ne deranjează, prin urmare trebuie să dispară; de obicei aici sunt folosite argumente de natură estetică - acestea sunt puse mai presus de orice nevoie existențială, înaintea drepturilor de bază, a unei întregi categorii sociale. În realitate, acest fel de politici ascund neasumarea din partea autorităților locale și a societății, a problemei oamenilor fără adăpost, cea a locuirii și, în general, cea a reintegrării sociale, maschează lipsa acestor teme de pe agenda publică. Probabil și din cauză că precaritatea, ca și lipsa locuirii, simptome ale sistemului neoliberal, contravin narativei conform căreia piata liberă este cea care ne conduce la cea mai bună dintre lumi, iar status quo-ul este legitimat tocmai prezentând aceste situații ca și accidente sau eșecuri personale.

În cazul celor care cer ajutor instituțional, problema se „rezolvă” prin mutarea acestora în locuințe sociale aflate la marginea orașelor (la *periferia periferiei* – vezi interviul cu Mihai N.), precum sunt și blocurile de pe strada Polonă, Timișoara. Așa cum vedem în interviurile de mai jos, amplasarea la periferie este o „soluție” foarte eficientă: cu cât ești mai departe de centru, cu atât mai greu este să-ți faci problemele cunoscute; este implicit mai greu să-ți ceri drepturile și este mult mai ușor ca acestea să-ți fie încălcate. Ești invizibil și nu ai voce.

„rezolvarea” acestor probleme
constă tocmai în ascunderea
lor, prin mutarea la periferie

glossar

Locuire în regim social *Social housing*

Tip de locuire administrat de autoritățile locale sau naționale, sau de părți terțe acreditate, adresat familiilor cu venituri medii și mici, care nu își pot permite o chirie la prețurile de pe piață. Terminologia variază de la țară la țară.

Locuințe accesibile *Affordable housing*

Locuințe din sectorul public, date în chirie sau vândute pentru profit, la un preț de obicei fixat la un procent sub cel de piață și adresate în general familiilor din clasa de mijloc de tineri profesioniști. Adesea există posibilitatea de cumpărare în timp. Casele ANL fac parte din această categorie.

Locuințe publice *Public housing*

Locuințe din sectorul public, închiriate în permanență non-profit, la prețuri cu mult sub cele ale pieței, adresate familiilor cu venit mic. În mod normal chiria este fixată astfel încât să acopere cheltuielile de menenanță. De multe ori expresia „locuință socială” se referă la acest tip de locuință.

Locuințe comunitare *Community housing*

Locuințe din sectorul privat, închiriate sau vândute în regim non-profit de organizații acreditate, cum ar fi asociații sau cooperative de locuințe. Acest tip de asociație este de obicei condusă de o organizație externă, pe când cooperativele sunt manageriate de locatari (cu ajutor profesionist).

Neoliberalism

Curent de gândire, devenit popular începând cu anii '80, ce susține că un sistem economic bazat pe piață liberă este cel care ne va conduce către cea mai bună dintre lumile posibile. Reducerea rolului statului în favoarea sectorului public, respectiv dereglementarea piețelor sunt mecanismele principale prin care acesta este implementat.

Acumulare prin depozișcare

Proces de transfer al bogăției de la publicul larg spre mari capitaliști, susținut de politici publice neoliberale. Privatizările pe timp de criză când bunuri publice sunt vândute la prețuri mult sub valoarea de piață, sunt cazurile exemplare. Un alt mod este cel al executărilor silite efectuate pe urma unor împrumuturi cu termeni nejusti și abuzivi (*predatory lending*).

Rentă

Închirierea temporară a unui bun sau serviciu în schimbul unei sume de bani, realizată în baza deținerii în proprietate privată a bunului respectiv de către rentier. Dacă resursa este unică sau rară, prețul de închiriere poate fi complet necorelată cu puterea de cumpărare de pe piață (*rentă de monopol*).

Gentrificare

Procesul de schimbare a unui cartier prin influx de rezidenți noi, în general mai înstăriți, atrași de locația relativă sau de cultura locului. Aceasta este urmat mereu de un exod al locuitorilor anteriori spre zonele de periferie ale orașului, mai accesibile d.p.d.v. financiar.

Dreptul la Oraș

Suntem un grup din Timișoara, organizat democratic și non-ierarhic, de analiză critică și acțiune directă. Vrem ca orașul să aparțină tuturor locuitorilor, prezenți și viitori, temporari și permanenti, privilegiați și marginalizați. Vrem un oraș just în care toți și toate, indiferent de clasă, etnie, gen, orientare sexuală, religie etc., să avem acces echitabil la resurse și servicii sociale. Un oraș în care participăm cu toții la luarea deciziilor și formularea politicilor publice, pentru că doar prin acest proces emancipator devinem cetățeni deplini. Un oraș care pune oamenii și natura înaintea profitului economic.

„Blocul pentru Locuire” este o confederație de organizații care militază pentru dreptul fiecărui la o locuință, Dreptul la Oraș fiind una dintre organizațiile membre.

BLOCUL s-a constituit în urma acțiunilor grupurilor militante pentru dreptul la locuire, dreptate locativă și dreptul la oraș: Căși sociale ACUM!, FCDL, E-Romnja, Dreptul la Oraș, dar și a celor trei Forumuri pentru justiție locativă organizate împreună în ultimii ani.

BLOCUL este o inițiativă descentralizată de organizații ce luptă pentru împoternicirea și organizarea politică a comunităților în jurul acestor revendicări.

BLOCUL are o structură deschisă celor care acționează pe baza principiilor adoptate și doresc să se implice în acțiunile sale comune.

Principii

Revendicare dreptului la locuință și a altor drepturi social-economice pentru toți
Susținerea dreptului clasei lucrătoare, inclusiv al persoanelor care lucrează în economia informală sau lucrează în gospodărie fără a fi remunerate, la locuințe adecvate
Anti-rasismul și lupta împotriva rasializării săraciei

Împoternicirea femeilor față de sexism, racism și clasism – în mod particular a femeilor afectate de lipsa unei locuințe adecvate

Mobilizarea împotriva diverselor forme de inegalitate, exploatare și excludere socială, locativă și teritorială

Sprinjirea participării directe în acțiuni a grupurilor afectate de lipsa unei locuințe adecvate, de evacuări și de alte forme ale nedreptății locative

Direcții de acțiune

Educație politică în scopul auto-organizării feministe, anti-rasiste, anti-capitaliste

Organizarea politică comunitară
Acțiuni directe comune revendicative (proteste coordonate) pe plan local, național și european

Presiune asupra administrației publice și a grupurilor politice aflate în poziții decizionale pentru soluționarea problemelor locative
Solidarizare și mobilizare împotriva situațiilor critice, abuzive și violente legate de locuire: evacuări, limitarea continuă și sistematică a dreptului la locuire a persoanelor fără adăpost, insuficiența și degradarea locuințelor sociale

Revendicări generale

Dezvoltarea fondul locativ public ca soluție la precarizarea și pauperizarea locuirii

Transformarea clădirilor goale în locuințe publice/sociale

Interzicerea și oprirea oricărei evacuări fără relocate în locuință adecvată

Criterii de alocare a locuințelor sociale care să susțină persoanele cu cele mai mici venituri și pe cele care nu își permit o locuință de pe piață privată

fb.com/BloculPentruLocuire